

JAINKOA MUNDURA?

«*Dieu n'est pas mort*».—(E. Borne)

INTXAUSTI'tar JOSEBA
Arantzazu'koa

...baiña Jainkoa il egin zaigu. Ez dugu Jainkorik. Ona gu guzior pekatua, gure gizaldiaren galera paregabea. Ganr ez dugu sinesten, ta Jainkoa joan egin zaigu, edo obeki: uxatu egin dugu. Zertan, zertan gabiltz? Nun gabiltz, nun? Ba-goaz, baifia nora, anaiok, nora goaz?

Orain urte bete «Informations Catholiques Internationales» aldizkariak elkarrizketa luze bat argitaratu zuen Berak susperturik nator. Esango dizkizudanak, geienbat bertatik jasoak dituzu. Bi filosofilari dire gaurko espiritu-bizitza epaitzen digutenak: Aita Chenu domingotarra ta frantsesa; Friedrich Heer,

erritara ta irakasle, Ijeenengoak asko ta ongi idatzi du; Québec'en eman ditu bere irakasletzako zenbait urte: filosofilari ta edeslaria da. Bigarrena Austriarra dugu, ta au ere Unibersidade batean Viena'koan, irakasle; filosofilari onen ametsa, kristau pentsaerari, teknika-bidez, bidetxigor berriak idekitzea izan da. Gaurko kristauroi gogor egiten digu: ez omen gera bear genukenak, ez gera gaurkoak; joan diren gizalditarrekin bizi gera agian...

* * *

Mende bakoitzak, gizonon antzera, bere aiurria du. Gizaldi bakoitzaz, andik eta emendik jaso dituen arnasa, gose ta kezka mamitu da. Aro bakoitzari izaera, tenperamendu, jakiña eman zaio, ta ortik dario bere nortasun apartekoa. Gure mundu onen Elizarekiko jokabidearen zioa ulertzeko ere, gizarte au eza-gutu egin bear dugu; bestela, aizeari zaplastaka jardungo baigiñake. Elizak ta eliztarrak mundua maitatu egin bear dugu, maitasuna baida apostolutzarik biribillena; maitatuko bada, ordea, alde aurretik eza-gutu egin bear.

* * *

Gaurkotarren espirituak joera asko ditu; baiña guziotan nabarmenena Eliza-kanpotik ibitgurea. Zorionez, mundua azi egin zaigu, ta eritarrak ez dire orain Erdiaroko xoxokumeak; Eliza-babespea gozoa da, baiña gozo guziak bezela bere neurriak izan ezkerok... Birjaiokundetik, dalako «desacralisation» ura zabalagotzen doakigu. Aspaldi aretan oro eliztarra zen; erriaren balio bikaiñen denak Eliza-babesean bizi ziren, gizartearen alabearrez. Elizaren aritzak itzal mardula ematen zion gizarteari. Elizaren eginkizuna bere jatorrizkoa baiño edatuagoa zen. Kristau gizartea, aur-oialetan bizi zen. Baiña arrezkero talo asko jan du gizonak eta mauka-mauka jan ere, bereziki Frantzi'ko iraultmatxinadatik onerakoan.

Konstantino'k sortu zigun gizarte-suerte ura itxulipurdikatu zen, Aro berriek aren gizabideak aaztu ta sasipetzean. Elizak mundu onetan tinkatu bear dituela bere oiñak, egia bada, eginkizun ori bete-betean egiztatu zuen Erroma-Germani Jaureriak, Inperioak; baiña gaur bes-telakoak gaituzu. Kristaudiak eza-gutu egin bear du mundu berriaren gizabidea, ez du beiñolako gizartea-ren artu-emanekiko amesetan lo egiterik. Erdiaroko kristautasuna il zen, ta zertarako eldu, amorroz, joan ziren mitoei? Gorputz ustelkorrera ez ote dugu, ba, etxe-kanpora botatzen? Konstantino'ren gogo-ondorea il ziguten, ta zertarako berpiztu nai genuke? Laga ditzagun pekatu zarrak mendeen zerraldoan luze, illak dire-ta.

* * *

Gaurko semeok ez dire, noizbait urrutian, eliz-teillatupeko kabi zaar-rean jaiotako erranderak. «Ai-Mari»-ko enaraek aspaldi aaztu zuten elizpeko kabia, oraingoek ola inguru-marietan dituzte beren txorrotxio ta ametsak...

Erdiaroko eirien bikaintasun-neurria eliz <• kanpandorreen luzeak ematen zigun; baiña gaur beste ibillerak ditugu: «Joan ziren enarak ez dire itzuliko...» Gure ideia ta burutazioak bide berriak urratu dituzte ta urreluko ere.

Jakintza - zaletasunak kilimatzen du gure gizaldia. Aspaldiko Paris'-

ek, Tokio, Mosku, Harward, Columbia, Pekin ditu gaur izentzat. Gizona, zerurantz begiratu ta bertan murgildu da. Izar artean, izar egin du bere burua. Izadi-aundian edo ttipian gizona errege. Atomoaren indarra eskuetan dauka; xomorro kaxkarrenak ere ikusi ditu, ikusi ta ezi, giza-morro bihurturik. Bizia ez dugii sortu, baiña bai luzatu, ta gere neurrian bederen, ba - gera kreatzaille. Erdiaroko bizitza ogei urtetik irurogeitamarrera luzatu dugu, ta laister gerake 100 edo 120 urteetan. Oraindik orain, XVIII'an, batzabesteko bizitza 33 urtetara oztai-ozta iristen zen.

Ta bizia bera ere ez ote dugu gere eskuetan mamituko? Ain urrun ote da, ba, gure amets ori? Ludiozear egalari doakigun gizona ez ote zaigu bizi-iturri bihurtuko? Ludian dagokigun auzo koskor onen esiak autsi baditugu, zergatik ez dugu beste ainbeste biziaren ezkutu - kuxarekin egingo?

Jakintzak ez gaitu kanpora bakarrik eraman, barnera ere bultzatu gaitu. Giza - espiritua ideki dugu. Psikanalisiak mundu ez-ezagun bat parez-pare erakutsi digu. Gaitza, oiñazea, gosea, auek dire laister menderatuko ditugun etsaiak. Bat - batean, amestu-eziñeko mundu batera goaz. Ta guzi ok berreun urte ez di-tuen zientzi onen bideetatik. Nola ez maitatu jakintza onurakor au?

Aurrerapen onen zergatia ez da materia - zaletasun zarpilla. Gaurko jakintsuak espiritua maite dute,

materiazko espiritua bada ere. Ongatik bizi-gose bat daukagu gaur nagusi. Maitasun-jakite iturrira eldu nai luke gizonak. Irrits orrek arte» gatzen du giza-gogoa. Ez ote da, go-ro, oraindaiñoko materia makerra espirituaren kutxa ta gordeleku.

Gaurko gizadia ezere errudun egitekotan, ez dezakegu materialismuz zamatu. Leibnitz, espiritualista, urbillago dabil gaurko materia-zaleengandik, beiñolako jainkogabe jatorrak baiño. Kristauok ezer gutxi ezagutzen dugu materia-dialektika. Bere bikaintasuna sakona da. Kristau intelektualok Engels ta Marx, Hegel eta Lenin aztertu ditugu; baiña ez da aski. Dialektika au Errusi amaigabearen arima ta espirituz emaitua dago. Materia - zale izango da, baiña ala ere mistikahatsa dariola datorkigu. Materialismuari Errusi'ko estepa isillak bere amets luze, negarti ta sakona itsatsi dio. Lau zabalaren ertzean eserita, Errusi-arimari bere otoitz-zotiña entzunik, Marx'i bere espiritu zenak dizdiz egin dio begietan. Materia-dialektika Jainkoaren atsez esnatu egin da. Materialismuak mistika bat du, Errusi Aundiarena. Au guzia konprenitugabe ez dezakegu materialismua epaitu.

Materialismuak materia maite du, baiña biziaren kezkek darama orretara. Gizonok biziaren kezkatigabiltz. Materia biziduna da ta «bizitasun» ori maite dugu. Bizia bizi da denon baitan; bizia ta bizitz-borroka, gora ta gora doan bizia... Bi-

zi-zorabioz mozkorturik gera. Baiña bai ote dakigu norako ta nolako bizia nai genuken?

Zoritxarrez, gaurkotarrok ez dugu entzun bide zuzenera garamazkiken adarrotsik. Baiña, errian bertan ere, ba-da mistika bat. Gizonak bere kolkoan alako dei me ta maitakorra sumatu du: zukan duzu Jainkoa; ez dakizuke ezer gaitzik gerta; zure bizia Jainkoaren altzoan dabil kulunkari... Izan pake! Zu, gizon ori, errealidade biziaren emari gozo zera; Jainkoagandik irten ziñan ta Beragana zoazke... Jaunagan zeranez, ez izan bildur: ez dago pekaturik!

Giza-maitasun au bere ondore guzietara ixuri da. Mistika berri onetan blai, darizkio gizonari bere espiritu - cmariak: musika ta eleberrria, pintura ta olertia, denak laiño epel onezaz bilduak datoz. Munduaren maite-arnasa xurgatu nai genuke: izadia maitagarri da, ta gu, geu, areago. Zergatik ez, ba, ardo gozoa dastatu?

Ona gaurko joera baten iturburua; ortik jaio da Sortalderako griña. Sortaldeko bizi - moldeen gosea piztu da europear aunitzengan. Gizabarnea indarberritu egin bear da; mundua ta bere aalmenak giza-osa-kuntzan agortu bear genituzke. Yoga, Zen, Tantrismua: onatx Sortaldeak eskintzen dizkigun ainbat bide. Europear askok, kristau sasir mistika batean aurkitu ez dutena, Sortaldean billatzen dute. An ez baida esirik... Eliza arri . elkortu

egin zaigu; erri arruntarentzat badi-teke oraindik baliagarri izatea, baiña gogoaren gose ta espiritu-izae-ra obeago bat nai dutenenlzat zer da kristau Eliza gudan den gora-dei onen itzalgarrri baiño? Egi neurta ta elkortuen orde z obe ditugu biziaren egi-maitasunak... Jainkoaren ta gure artean ez dugu bestelako bitai> tekotasun aizunik nai. Guzi oien, dogmaen, gaindik bizi nai luke gure Jainko-gizon maitasunak. Emen datza Sortaldearen bikaintasuna: Gandhi mistika onen apostolu. Jainkoa ta gizona, elkarrongan biziko gera.

* * *

Mistika-zaletasun au nora doakigu, ordea? Zein da bere azken elburua? Gizonaren espiritu-gose onek nora garamazki? Maitasun berri onek gerongan ote du bere azken eserlekua? Edota, jakintzak damai>gun munduan? Ona, Eliza Amari aurkezten zaizkion galdera larriak. *Geugantasunez* aseko gera edo Bes-teaganaiño eldu arte ez da guretzat pakerik?

Bizia amesten dugu, baiña zer-nolakoa? Aldez aurretik esan zigun Norbaitek: «Neu nauzute bizia». Beraz, Norbait orrenganaiño el gaitetzke edo geugan geldi... Gose gabiltz, zeren gose, ordea? Au da Elizaren kezka: edonun espiritu-billa dabillen gizadia kristautasunaren aurkako denentz jakin bear dugu. Kristo'k kristau egin zuen mundua,

ta guk beste ainbeste egin ote dezakegu gaurko udaberri onen ondorenarekin. Birjaiokundetetik onaiño-koan oinbeste osiñetan ur ustelak edan dituen gizadi au Kristo'ren iturri gardenera erakarri ote genezake? Kalbario'peko jende - taldeak bezela begiratuko diogu Kristo'ri edo espirilu-goseak Beragana gar? mazki, Bere ondora?

Galdera oni ez diogu alde-aldera erantzun bear. Mundua ezagutu ta maitatu egin bear dugu, bere joera ta barne-miñak konpreni ditzagun. Onelako edo bestelako tzarkeriak dituela-ta, ez dezakegu zaputz. Joan. aldiak obeago zirela-ta (?), etzaigu bidezko iges egitea. Manikeismua aspaldi ezetsi zuen Eliza Amak. Gu ere mundutarrak gera, munduko Elizaren seme. Zeru ta ludi-izadiak gugan besarkatu dire; batasun auskor onek erdi-oiñazez zastatuko gaitu, baiña askabide paltsoa litzake bi izadion indar-lokarriak etenaraztea. Bakoitzari berea dagokio, ta guk ra dezakegu ez bata, ez bestea uka. Emen dago kristau izatearen oiñazea: oiñak lur gorrian ta biotza got-raka... Au gure ezbearra!

Kristo'k apostolutzara deitu gintuen. Geroztik, leen baiño ere anaiago gera kristauok gizadiarekin. Jatorriz dugun mundutar izaeraz gain, zeru-dei berriz lotuak baigaude. Kristo'k anaitasun berria eman zigun: Bera da *guzion* gizadi *osoaren* elburu *bakarra*. Bera *gizctristoriasren ardatza*.

Baiña eskeiñi digun anaitasun au oraindik jomugazkoa da soillik. Anai-gogo au gure eragitez ta egi* tez egizta dezagun, elkarizketa sortu bear dugu. Gizadiak maitasun-anaidi izan bear du, ta anaiarte au espirituzkoa datekenez, biotz - go goak, adimenak eta biotzak, batu bear dire: elkar ezagutu ta, bereziki, elkar maitatu. Sor dezagun ANAI-ELKARRIZKETA.

Elizak, edo obeki, kristauok zer egin bear genuke munduak konpreni gaitzan eta zer onen aberaskiak maita ditzagun? Ez gaitezen, bildurti, etxozuloan sar. Mundua gaizki doala? Bapo! Ta zer egin duzu, ta dut, erbestera joan ez dedin?

Ona esamiñakizun ederra...